

2.1. Osoby se zdravotním postižením

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil, ČSÚ (3. čtvrtletí 2006)

Osobami se zdravotním postižením (OZP) jsou fyzické osoby, které jsou uznány plně invalidními, částečně invalidními nebo zdravotně znevýhodněnými.

V tabulce jsou zobrazeny podíly OZP v dané věkové skupině a kategorii ekonomické aktivity (tj. např. zaměstnaní OZP ve věku 15–29 let představují podle výběrového šetření pracovních sil 1 % ze všech zaměstnaných osob ve věku 15–29 let.

Osoby se zdravotním postižením tvoří 6,8 % obyvatelstva staršího 15 let. Rozdělíme-li populaci na ekonomicky aktivní (zaměstnaní a nezaměstnaní) a neaktivní, vidíme výraznější podíly OZP mezi ekonomicky neaktivními. Především ve věkové kategorii 45–59 let je změněná pracovní schopnost důvodem ekonomické neaktivity u 42,8 % ze všech ekonomicky neaktivních osob. Podíl OZP v populaci roste s věkem. Zatímco mezi nejmladšími v produktivním věku je celkový podíl OZP bez ohledu na ekonomickou (ne)aktivitu 1,7 % a v následující patnáctileté věkové skupině (30–44 let) 3,6 %, mezi osobami ve věku 45–59 let je 11 % osob se změněnou pracovní schopností.

Se vzděláním stoupá u OZP zaměstnanost, u OZP se základním vzděláním je pouhá desetina zaměstnaných, u vyučených je to téměř čtvrtina, u středoškolačků s maturitou tři desetiny a u vysokoškolačků více než třetina.

Míra nezaměstnanosti je u zdravotně postižených osob vysoká, na dva zaměstnané OZP připadá téměř jeden nezaměstnaný.

Zdravotně postižení muži mají vyšší ekonomickou aktivitu než ženy, dokonce ve věkové skupině 30–44 let se počty ekonomicky aktivních OZP blíží neaktivním. Podle vzdělání je patrná tendence rostoucí zaměstnanosti podle vzdělání, ale není významně vyšší než u žen, u kterých je dokonce příznivější poměr zaměstnaných vysokoškolaček k ekonomicky neaktivním než u mužů.

2.1. Podíly OZP na věkových skupinách obyvatelstva podle ekonomické aktivity

Podíl na obyvatelstvu ve věku 15 let a více	podíly zdravotně postižených osob na celk. obyv. v %			
	zaměstnaní	nezaměstnaní	ekonomicky neaktivní	celkem
Celkem	2,0	10,6	13,0	6,8
<i>v tom ve věku:</i> 15 až 29 let	1,0	2,4	2,4	1,7
30 až 44 let	1,3	10,1	19,2	3,6
45 až 59 let	3,3	20,3	42,8	11,0
60 a více let	3,1	17,1	12,2	11,3

2.2. Přiznané invalidní důchody

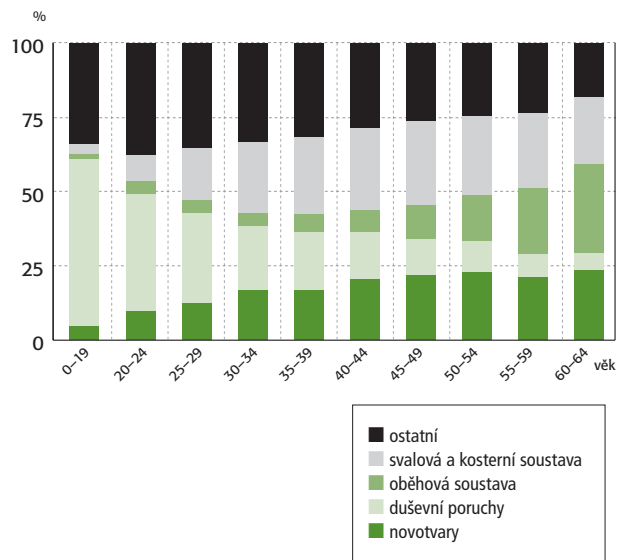
Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

Nejčastěji jsou invalidní důchody přiznávány na diagnózy (podle Světové zdravotnické organizace):

2. skupina – novotvary
5. skupina – poruchy duševní a poruchy chování
9. skupina – nemoci oběhové soustavy
13. skupina – nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně

V roce 2005 bylo přiznáno celkem 23 613 plných a 22 571 částečných invalidních důchodů, z toho 17 578 u čtyřech nejčastějších typů diagnóz. Do 30 let jsou invalidní důchody přiznávány nejčastěji na diagnostikované duševní poruchy, od 30 do 60 let jsou nejčastějším důvodem nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně, jejichž počet s věkem pravidelně roste. Po 50. roce stoupá výrazně i počet novotvarů, jež jsou ve věku 55–59 předstíženy počtem přiznaných invalidních důchodů na nemoci oběhové soustavy.

2.2. Přehled o podílech skupin diagnóz u nově přiznaných plných invalidních důchodů ve věkové skupině

2.3. Náklady na zdravotní péči podle věku

Zdroj: ČSÚ, Analýza zdravotnických účtů ČR, 2005
Výdaje veřejných zdravotních pojišťoven na zdravotní péči.

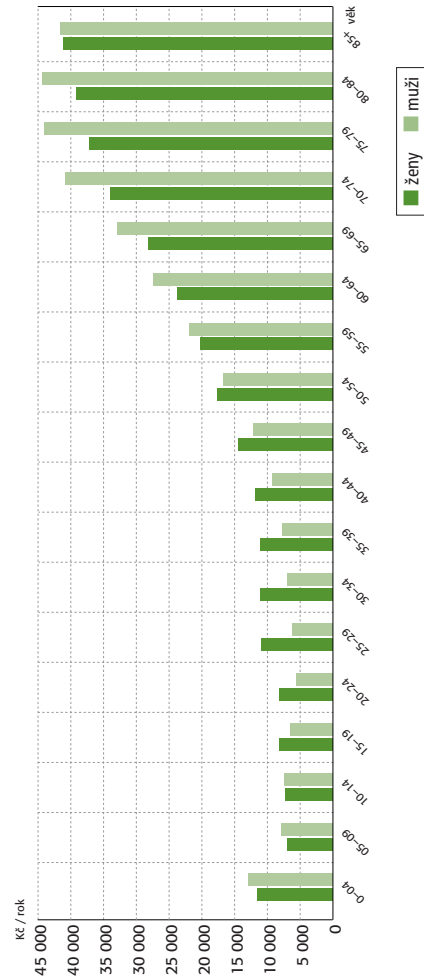
Celkově největší výdaje za zdravotní péči připadají na věkovou skupinu 55–59 let (která má v populaci velké zastoupení), poměr k celkovému počtu obyvatel v daných skupinách by ukazoval na rostoucí výdaje na jednotlivce s přibývajícím věkem. Nejvyšší výdaje na pojištěnce připadají na muže ve věku 75–79 a 80–84 let.

Relativní náklady na zdravotní péči jsou u žen nižší od narození do věkové skupiny 10–14 let, ve fertilním věku začínou náklady růst, muži začínou být pro pojišťovny dražší od 55 let. Zajímavé je zjištění, že u mužů nad 85 let výdaje začínou klesat.

Struktura výdajů se podle věku liší, například u mladších tvoří hlavní část výdaje na ambulantní péči, se zvyšujícím se věkem celkem rovnoměrně roste podíl výdajů na lůžkovou péči. Nejvyšší průměrné tempo růstu bylo zaznamenáno u výdajů na domácí péči (osobní služby), které také s věkem rostou, byť je jejich celkový objem nižší než u výdajů na ambulantní i lůžkovou péči.

Průměrné výdaje na pojištěnce rok od roku stoupají. V roce 2005 dosáhly u žen výše 17 076 Kč a u mužů 14 910 Kč.

2.3. Výdaje na jednoho pojištěnce podle věku a pohlaví (2005) – podle výdajů veřejných zdravotních pojišťoven na zdravotní péči

2.4. Úrazy osob vyžadujících hospitalizaci podle věku

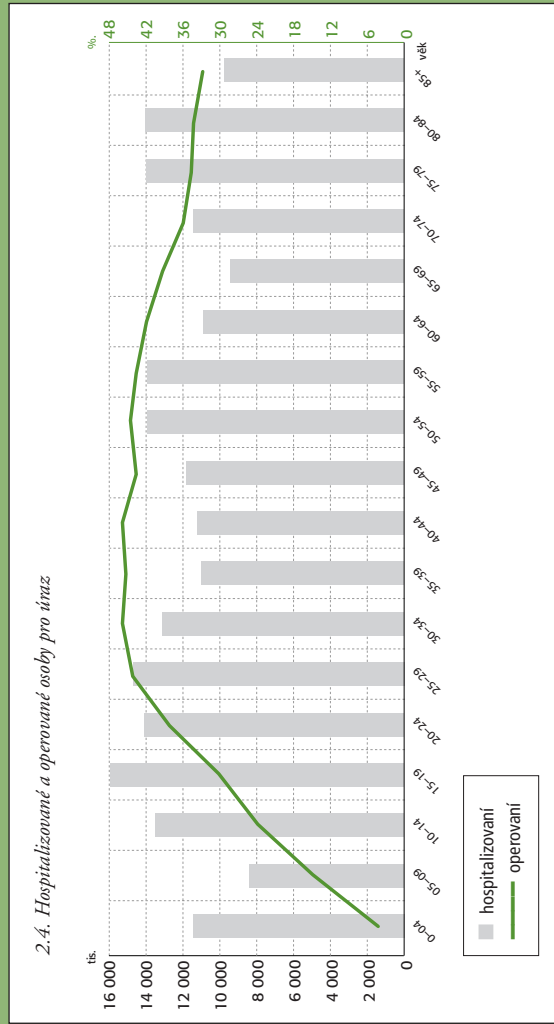
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (2005)

V roce 2005 bylo hospitalizováno pro úraz 118 475 mužů a 89 625 žen.

U dětí a mladistvých je nejvyšší úrazovost s následnou hospitalizací ve věku 15–19 let, pak klesá do 44 let, poté stoupne a v důchodovém věku poklesne ve věkové skupině 65–69 let, následně opět roste.

Podíl operovaných z hospitalizovaných pacientů s úrazem je nejvyšší ve věkových skupinách mezi 30. a 44. rokem, kdy dosahuje téměř 45 %. Při hospitalizaci s úrazem bylo operováno 37,2 % mužů a 35,2 % žen.

Průměrná ošetrovací doba roste souběžně s věkem, od 3,1 dní u nejmladších, po 14,3 u nejstarších.

2.5. Počty zemřelých a úmrtnost podle věku

Zdroj: Demografická statistika ČSÚ

Míry úmrtnosti podle věku (2005)

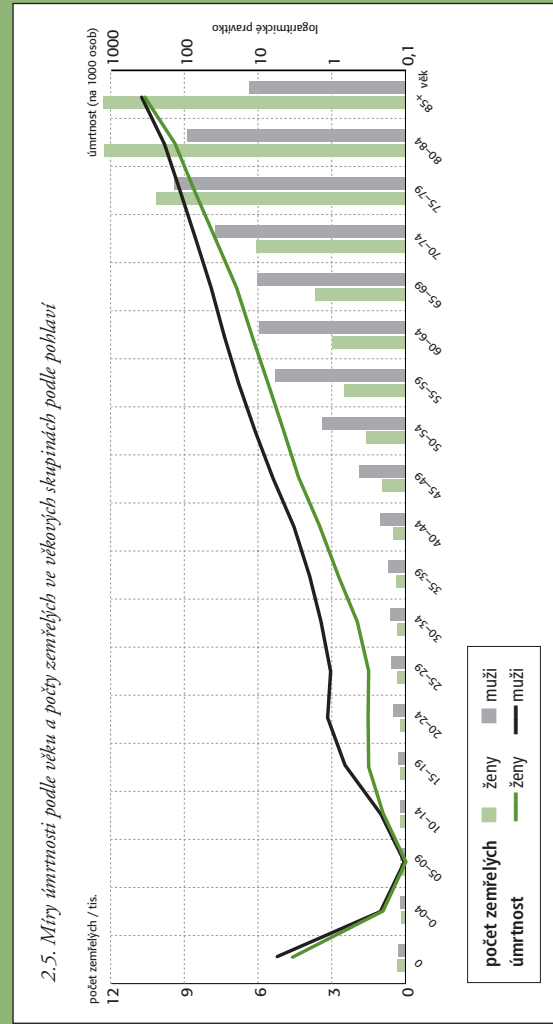
Hrubá míra úmrtnosti vyjadřuje podíl zemřelých na 1000 obyvatel středního stavu.

Míry úmrtnosti podle věku se konstruují jako podíl zemřelých v dané věkové skupině na 1000 osob v této skupině.

Počty zemřelých v roce 2005 se ve věkových skupinách podle pohlaví na první pohled liší. Až do 76. roku života převládají mezi zemřelými muži (a kromě některých jednotek věku do 15 let, kdy jsou však počty zemřelých maximálně v řádu desítek osob), což souvisí s jejich nižší nadějí dožití (muži 72,9, ženy 79,1). Z grafu jsou patrné více než dvojnásobné počty zemřelých mužů v porovnání s ženami ve všech mladších věkových skupinách. Od věku 57 let výše zemřelo v každé jednotce věku více než 1000 mužů, u žen počty zemřelých podle jednotek věku překračují tisícovku až od 72 let.

Nejvyšší počty žen zemřely ve věku 83 let (2796 úmrtí), zemřelých mužů bylo nejvíce ve věku 79 let (1803).

Méně než 5 % žen umírá před padesátým rokem života, u mužů je to 9 %. Podíl zemřelých mužů ve vyšších věkových hranicích ve srovnání s ženami klesá výrazněji rychleji. Ve věku nad 60 let zemře téměř 90 % žen, u mužů jen tři čtvrtiny a zatímco osmdesátky se dožije prakticky polovina žen, u mužů to je pouhá čtvrtina.

2.6. Sebevraždy podle věkových skupin – srovnání v čase

Zdroj: Demografická statistika ČSÚ

Míra sebevraždnosti je vyjádřena počtem sebevražd na 100 000 obyvatel.

Průběh sebevraždnosti podle věku nezaznamenal od poloviny 20. století do současnosti žádných zásadních zlomů. Muži páchají sebevraždy častěji, jejich podíl na celkovém počtu sebevražd činil v roce 2005 81,3 %, během 2. pol. 20. stol. zřídka klesl pod 70 %.

Děti do 14 let se na počtu sebevražd podílejí vždy méně než z 1 %.

Podíl mladých osob ve věku 15–24 let na celkovém počtu sebevražd v roce 2005 činil 6,5 %, přes hranici 10 % se dostával na konci 40. let, během let 1964–1975 a naposledy v polovině 90. let. Ve věku 25–34 let spáchalo v roce 2005 sebevraždou 15,3 % sebevrahů, což je více než dlouhodobý průměr, následující věková skupina 35–44 se podílem 17,1 % blíží dlouhodobému průměru podílu sebevražd v tomto věku. Věková skupina 45–54 (22,8 % z celkového počtu sebevražd v roce 2005) je také nadprůměrná, zejména v porovnání s obdobím od poloviny 60. let do konce 80. let, kdy podíl této věkové skupiny na sebevraždách byl nižší (v průměru 15,6 %). Naproti tomu sebevrahové ve věku 55–64 se svými současnými 18,7 % odpovídají zvýšenému výskytu sebevražd v této věkové skupině mezi polovinou 50. a 60. let. Podíl sebevražd osob nad 65 let je se současnými 19,2 % nejnižší za celé sledované období od konce II. světové války.

Při detailnějším pohledu na míry sebevraždnosti ve vyšším věku je za posledních 15 let patrný pokles počtu sebevražd na 100tis. obyvatel ve věku 60–80 let, přesto sebevraždnost u osob nad 85 let roste. Nejvyšší míra sebevraždnosti podle pohlaví a věkových skupin za posledních 15 let byla v roce 2003 zaznamenána u mužů nad 85 let, kdy činila 242.

2.6. Počet sebevražd na 100tis. osob ve věkových skupinách v letech 1991, 2000 a 2005

